

SCENARIUSZ ZAJĘĆ POŚWIĘCONYCH PODATKOM¹

Po co są podatki?

Zgodnie z art. 6 Ordynacji podatkowej z dnia 29 sierpnia 1997 r. podatkiem jest publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej. Podatek ma zatem charakter pieniężny i fakt jego uiszczenia nie oznacza automatycznie otrzymania od Państwa określonych świadczeń. Podatki stanowią główne źródło dochodów budżetowych, a ich struktura oraz wysokość są niezwykle ważnymi elementami polityki fiskalnej każdego państwa. Przykładowo, zgodnie z prognozą na 2012 rok, podatki będą stanowiły 92% wpływów budżetowych (w sumie 269,4 mld PLN), z czego wpływy z podatku VAT wyniosą 45%, akcyzy – 22%, podatku PIT – 14% a podatku CIT – 10%².

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

www.mf.gov.pl, ec.europa.eu, EUROSTAT, GUS

METODY PRACY

Praca w grupach.
Prezentacja efektów pracy przed grupą.
Burza mózgów.

STRUKTURA ZAJĘĆ

Rodzaje podatków

Zapytaj uczniów, jakie znają rodzaje podatków (podstawowy podział na podatki pośrednie i bezpośrednie) i omówcie charakterystykę podatku VAT, PIT, CIT i Akcyzy.

VAT – zapytaj uczniów, jakie są stawki tego podatku i niech podadzą przykłady towarów objętych każdą z nich. Niech zastanowią się, czy zdawali sobie sprawę z „istnienia” tego podatku w cenie kupowanych przez siebie produktów? Czy rozumieją pojęcie ceny netto i brutto?

Akcyza – poproś uczniów o podanie przykładów towarów objętych akcyzą i obliczcie, ile „podatku” jest np. w litrze benzyny (należy uwzględnić również podatek VAT), alkoholu, paczce papierosów.

PIT – poproś uczniów o zdefiniowanie tego podatku i podanie wysokości jego stawek oraz wysokości dochodów, od jakich są one stosowane.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń:

- 1) wyjaśnia, czym jest podatek i jakie są podstawowe rodzaje podatków;
- 2) wyjaśnia które podatki są kluczowe dla gospodarki i jaka jest ich charakterystyka;
- 3) uczy się obliczać wysokość poszczególnych podatków i nabiera świadomości ich istnienia oraz wpływu, jakie ma ich wysokość na życie rodzinne i gospodarce.

¹ Scenariusz lekcji opracowany na podstawie Programu nauczania KOSS zgodnego z nową podstawą programową opracowanego przez Alicję Pacewicz, Tomasza Mertę i Sylwię Żmijewską-Kwiręg, CEO, Warszawa 2010

² www.pit.pl

CIT – poproś uczniów o podanie wysokości stawki CIT i poszukajcie wysokości tych stawek w innych krajach np. UE. Czy wysokość stawki CIT w Polsce jest konkurencyjna w porównaniu z innymi państwami? Czy słusznie Polska została oskarżona o „dumping” podatkowy w czasie akcesji do UE?

Zastanówcie się wspólnie, jakimi cechami powinny charakteryzować się podatki (proste – łatwość ściągania, pewne – nieczęsto zmieniane, raczej umiarkowane – a nawet niskie – zbyt wysokie mogą skłaniać do ich unikania. Zastanówcie się i przedyskutujcie kwestię fiskalizmu w Polsce – czy nasze podatki są wysokie? Jak podwyżka VAT wpłynęła na ceny niektórych towarów? Czy wysokie podatki gwarantują wysokie wpływy budżetowe? Jakie skutki mogą rodzić zbyt wysokie podatki? Czy obniżka podatków mogłaby wbrew pozorom doprowadzić do większych wpływów budżetowych z ich tytułu?

Liczmy ile zapłacimy

Za pomocą poniższej tabelki, obliczcie, ile podatku zapłaci np. nauczycielka zarabiająca 30.000 zł rocznie? A ile bankowiec zarabiający 180.000 zł rocznie. Następnie obliczcie ile zapłaciliby podatku, gdyby byli małżeństwem. W tym celu dochody obojga należy zsumować a następnie podzielić przez 2. Potem obliczyć wysokość podatku od takiego dochodu i podzielić go przez dwa. Wyobraźmy sobie teraz, że małżeństwo to ma dwoje dzieci i się rozwodzi i każde z małżonków zatrzymuje przy sobie jedno z dzieci (wtedy z każdym dzieckiem rozliczają się jak z niepracującym współmałżonkiem). Jaki wniosek się uczniom nasunie?

Podstawa obliczania podatku w PLN	Stawki podatkowe
Do kwoty 85.528 PLN	18% pomniejszone o kwotę zmniejszającą podatek i wynoszącą 556,02 PLN
Powyżej kwoty 85.528 PLN	14.839,02 PLN plus 32% nadwyżki ponad 85.528 PLN.

Poproś uczniów o sprawdzenie rozwiązań podatkowych w innych krajach unijnych: np. we Francji? Czy w przypadku rodzin z dziećmi są one korzystniejsze? Dlaczego? Czy możliwość dzielenia dochodu w rodzinie przez faktyczną ilość osób na utrzymaniu (rodzice + dzieci) korzystnie wpłynęłaby na politykę prorodzinną w Polsce? (chęć do zawierania małżeństw i posiadania większej ilości dzieci).

Policzcie wspólnie, ile płaci przeciętny konsument podatku VAT i akcyzy robiąc duże cotygodniowe zakupy: wymieńcie artykuły, które przeciętna rodzina kupuje raz w tygodniu (żywność, napoje, alkohol, papierosy, benzyna, środki czystości, ubranie...) i zinterpretujcie wyniki. Zastanówcie się, czy obniżenie podatków pośrednich korzystnie wpłynęłoby na wzrost konsumpcji niektórych towarów a tym samym zwiększyłyby wpływy budżetowe z tego tytułu?

Poproś uczniów o znalezienie minimalnej stawki VAT obowiązującej w UE i porównajcie ją z tą w Polsce. Zróbcie te same obliczenia dla tej minimalnej stawki VAT i porównajcie wysokość wydatków.

Stawki podatku VAT

Stawka podatku	Objęte nią przykładowe towary
23% - stawka podstawowa	Wszystkie z wyłączeniem towarów objętych stawkami obniżonymi.
8% - stawka obniżona	Lekarstwa, media
5% - stawka obniżona	Żywność nieprzetworzona, żywność przetworzona, książki i czasopisma

Zastanówcie się, w kogo najbardziej uderzają podatki pośrednie (kto „cierpi” bardziej? Biedny czy bogaty) a w kogo bezpośrednio?

Zapytaj uczniów, czy ich zdaniem, fakt płacenia podatków powoduje, że otrzymują ze strony Państwa usługi na adekwatnym poziomie? (stan dróg i autostrad, dostęp do przedszkoli, szkół, itp.).

Autor: dr. Patrycja Jasińska